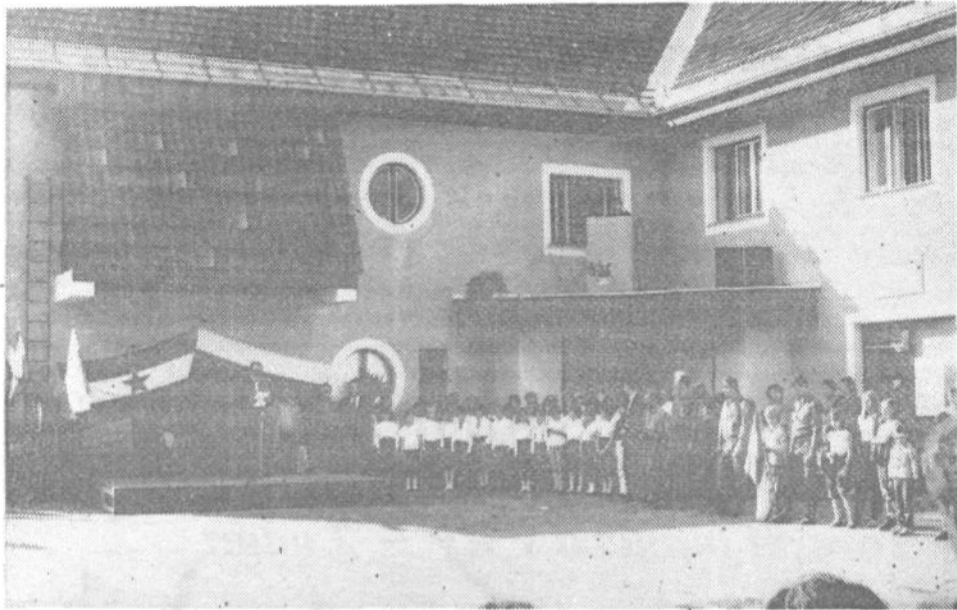

IZ KRAJEVNIH SKUPNOSTI – IZ KRAJEVNIH SKUPNOSTI – IZ KRAJEVNIH SKUPNOSTI – IZ

TURJAK IN VELIKE LAŠČE PRAZNUJETA KRAJEVNI PRAZNIK SKUPAJ – Tokrat je bila slovesnost pred Levstikovim domom v Velikih Laščah. Topel dan je privabil številne obiskovalce.

Slavje KS Turjak in Velike Lašče

Krajevni skupnosti Turjak in Velike Lašče svoj krajevni praznik skupaj slavita že vsa leta – v spomin na partizansko zmago na Turjaškem gradu 19. septembra 1943.

Letos je bila slovesnost ob krajevnem prazniku v Velikih Laščah. Ta krajevna skupnost, ki ima 2280 prebivalcev, še vedno tarejo številne težave, čeprav je bilo v zadnjih letih veliko narejenega. Prebivalci so dobili nov izvir vode in napeljali novo vodovodno omrežje, zgradili so 40 kilometrov krajevnih poti in 30 kilometrov gozdnih cest, več gozdnih vlak, napeljali 60 kilometrov telefonskega omrežja; za katerega je bilo treba postaviti 1137 telefonskih drogov – za 355 priključkov. V Velikih Laščah bi namreč radi odprli pot do telefona vsem vsem in zaselkom. Ogromno dela so krajanje opravili sami in tako bodo imeli krajji do 800 metrov nadmorske višine možnost dobiti telefon. Velike Lašče so dobile tudi telefonsko centralo.

Krajevna skupnost je veliko pridobila tudi z dograditvijo nove zdravstvene postaje in lekarne – iz programa tretjega samoprispevka. V kraju je bil obnovljen tudi Levstikov dom, kjer so dobili prostor za delo člani kulturnega društva.

Marsikaj pa bi bilo treba v krajevni skupnosti še narediti. Tako je že od leta 1913 odprto vprašanje regulacije strug Raščice, Karlovice in Robarke. Na tem območju je zamočvirjenih kar 600 hektarov zemljišč. V Velikih Laščah pravijo, da bi se morale občinske strokovne službe bolj zavzeti, da bi ta problem končno le odpravili. Opozorjajo tudi na to, da hribovske, včasih obdelane površine, zarašča grmičevje in prej koristno zemljo spreminja v nekoristno, s tem pa so zmanjšane možnosti za večjo prirajo mleka in mesa. V KS opozarjajo tudi na to, da razen regionalne ceste Velike Lašče Kočevje v krajevni skupnosti nimajo asfaltiranih cest. Že leta 1974 je bila trasirana cesta Velike Lašče–Luzarje, od tedaj naprej pa se ni nič več premaknilo.

Prihodnje leto čaka Velike Lašče velik dogodek: slovesnost ob 400-letnici smrti Primoža Trubarja in 150-letnici rojstva Josipa Stritarja. V Velikih Laščah z republiškim odborom za spominske slovesnosti aktivno sodelujejo v pripravah na slovesnost, vse pa mora biti narejeno do prihodnjega junija. Gozdno gospodarstvo Kočevje

– temeljna zadržna organizacija Velike Lašče – je že obnovilo žago, kmetijska zadruga Velike Lašče je že prestavila Kozolec in uredila kaščo, za ureditev »malna« pa bo še treba zbrati denar.

V Velikih Laščah imajo za prihodnja leta še nekaj načrtov, da bi krajevna skupnost hitreje napredovala. Gasilski dom bo po vsej verjetnosti končan prihodnje leto, ko bodo gasilci praznovali 90-letnico ustanovitve svojega društva. Tudi priprave na gradnjo novega obrata Riko so v polnem zamahu. Lastniki so za novo zgradbo že odstopili zemljo. Objekt bodo po sedanjih načrtih začeli graditi prihodnje leto. V prvi fazi bo v novem obratu dobilo delo 130 domačinov in okoličanov, ko pa bo povsem dograjen, bo v njem odprtih skupno 480 delovnih mest. Pomembno je tudi to, da nov industrijski obrat ne bo onesnaževal okolja.

Krajevna skupnost Turjak je precej manjša od velikolaške, saj ima le 550 krajanov, ki živijo v 11 vaseh (Velike Lašče imajo 44 vase in štiri zaselke). V tej naši krajevni skupnosti delovnih mest praktično ni, čeprav si v krajevni skupnosti zelo prizadevajo, da bi dobili vsaj delček združenega dela. Že nekaj časa se z Astro dogovarjajo o postavitvi majhnega obrata, kjer bi lahko odprli 24 delovnih mest, vendar se iz vseh dogovorov do zdaj ni izcimilo še nič.

V Turjaku se pripravljajo na gradnjo novega vodovoda, ki je še kako potreben, saj sta dve vasi še vedno brez tekoče vode. Bodo pa zato tudi Turjačani dobili telefon, saj so z gradnjo 40 kilometrov telefonskega omrežja dobili možnost za 120 telefonskih priključkov.

Turjaški grad, ki ga vsi poznamo, zadnja leta počasi obnavljajo. Vsako leto v delo vložijo okrog 1,5 milijona dinarjev in dela le korakoma napredujejo. Še vedno pa 800 metrov dolga cesta do gradu ostaja neasfaltirana, čeprav si v krajevni skupnosti zelo želijo, da bi končno dobila asfalt. In še to so potožili Turjačani, da so vožnje na delo in v šolo – in potem domov – nekaj nemogočega, saj so avtobusi tako polni, da še na eni nogi ljudje ne morejo stati. Morda bi se dalo pa vsaj tukaj kaj narediti.

Na slovesnosti v Velikih Laščah, kjer so v kulturnem programu sodelovali pevci in igralci domačega kulturnega društva, so podelili tudi dve krajevni priznanji – Cestnemu podjetju Ljubljana – obrat Turjak in Ivanu Suhadolcu, prav tako doma v turjaški krajevni skupnosti.

RAKOVA JELŠA

Kanalizacija že, ampak...

Krajevna skupnost Rakova jelša, ki je že vsa leta nazaj črna pika ne samo naše občine, ampak vsega mesta, bo počasi le postala malo svetlejša. Z gradnjo nove tlačne kanalizacije, s katero pa krajanje niso zadovoljni, ker ima vsaka hiša svojo črpalko in jo bo morda treba tudi ogrevati... Tako se je začel naš razgovor o krajevni skupnosti, kjer živi 3.200 ljudi oziroma okrog 740 gospodinjstev. V KS je zdaj 18 odstotkov več ljudi kot pred štirimi leti, kar 60 odstotkov krajanov je podnajemnikov, 80 odstotkov je delavcev neposrednih proizvajalcev, v krajevni skupnosti je od prebivalcev le 20 odstotkov Slovencev, upokojenec pa zagotovo nimajo več kot 10, kar pomeni, da je Rakova Jelša zelo mlada KS.

Na pogovor o Rakovi jelši so se z mano usedli Brane Bertonec, predsednik krajevne konferenec SZDL, Drago Habjan, predsednik sveta KS, Franc Svetič, predsednik skupščine KS in Veljko Lukovič, tajnik krajevne skupnosti.

Veliko pomanjkljivosti v krajevni skupnosti so našli. Nimajo urejenega niti vodovoda, z elektriko, je bolje, saj bodo dobili še 3. trafo postajo most čez Mali graben pa je, na srečo, le doživel

raste ali je zraslo že 11 hiš.

V krajevni skupnosti nimajo trgovine, tudi nimajo vrta, v šolo pa hodijo otroci v Trnovo. Vodovod je še iz leta 1937 in krajanje pogosto ostajajo brez vode. Letos so krajevni skupnosti že dvakrat obljubili razširitev vodovoda, vendar iz tega do zdaj še ni bilo nič.

V krajevni skupnosti so med krajanje (sodelovalno je 340 »hiš«) naredili anketo. Kar 83 odstotkov krajanov bi rado prišlo do gradbenega in uporabnega dovoljenja, 261 oziroma 76 odstotkov je pripravljenih sodelovati pri gradnji kanalizacije, 265 krajanov je pripravljeno sodelovati pri gradnji primarnega vodovoda v KS do južne obvoznice, 296 krajanov bi rado imelo prehrabeno trgovino in dom krajevne skupnosti, vendar pa bi morali kar dve tretjini denarja zagotoviti sami. Kar 305 krajanov je za uvedbo krajevne samoprispevka v ta namen. Naj ob tem povemo, da so v krajevni skupnosti že imeli zemljišče, vendar ga zdaj nimajo več in morajo poiskati drugega.

Krajanje vedo, da bodo morali marsikje prijeti za delo, vendar nimajo nič proti. V vseh teh letih obljub in dogovorov pa se je v krajevni skupnosti

DO ČISTEGA PERILA V MRZLI VODI NA DVORIŠČU – Ni več veliko ljubljanskih domov, kjer je treba priti na roko na dvorišču, kjer je tudi edini vir vode. V visoki dvonadstropni hiši, eni od mnogih na Rakovi jelši, vodovoda namreč ni.

prenovo. Most in še malo »glavne ceste pa še 12 metrov neke druge ceste, to je ves asfalt v krajevni skupnosti, ki je trn v peti in morda tudi slaba vest vseh tistih, ki bi v minulih letih, ko je bilo nekaj več denarja, lahko kaj naredili. Črni gradenj je seveda veliko, vendar očitno še ne dovolj, saj še naprej rastejo. In ko začne iz zemlje »pogajati« nova črna hiša, ni nikjer nikogar pravočasno, da bi to lahko preprečili.

Zazidalni načrt je bil narejen leta 1980, vendar bi ga bilo treba zdaj že spremeniti, saj stvari izgleda že kar precej drugače. V KS so po sprejetju zazidalnega načrta prijavi 57 novih črnih gradenj, pa pravijo, da očitno zaradi tega ni nikogar glava bolela, saj so bile prijave brez odziva. Zdaj

zgodilo to, kar se ne bi smelo, če bi res hoteli, da bi večina ljudi dala vse od sebe za ureditev svoje KS. Krajanje so namreč postali apatični, marsikateri obljubi in trditvi ne verjamejo več in tudi ljudi za krajevno samoupravo je in še bo težko dobiti. Vendar pa morda le ne bo ostalo le pri obljubah. Mogoče se bo kanalizaciji pridružil še vodovod, mogoče tudi nekaj več metrov asfaltiranih cest in tudi trgovina z domom krajanov. Morda pa vse le ni tako in ne bo tako črno kot vse številne črne gradnje, ki smo jih pustili zrasti in zdaj ne vemo, kaj naj z njimi naredimo. Seveda to ne pomeni, da je treba čakati, da se bo kaj zgodilo samo od sebe. Tudi narediti je treba več kot nič. Saj pravijo, da »nič« še za oči ni dobro.

Pobude, predlogi, razmišljanja Sveta za turizem

OBISKALI SMO ČRNI VRH IN POLHOV GRADEC

Kmečki turizem in zgodovina kraja vabita!

Ob tokratnem ocenjevanju videza in urejenosti bivalnega okolja smo se povzpeli kar 862 m visoko. Obiskali smo Črni vrh nad Polhovim gradcem.

Pot nas je vodila po ozki in nič kaj prikladni makadamski poti. Odmerili smo kar lep kos poti in prišli smo v središče Črne vrha. Ustavili smo se pred trgovino Mercatorja. Lična in majhna je, v njej pa je pestra izbira. Prodajalec obenem upravlja tudi delo tajnika krajevne skupnosti. Posrečena kombinacija bi lahko rekli. Neprerastano je v stiku z ljudmi in tako je na tekočem z vsem, kar se dogaja v kraju.

Prijetno smo bili presenečeni nad uradnimi urami trgovine. Odprta je od 8. do 12., popoldan pa od 18. do 20. ure. Torej že po tem lahko

sklepamo, kdaj se ljudje vračajo iz doline in obenem nakupijo tudi vse potrebno. Stanovanjska hiša, v kateri je trgovina, je cela v četvrti. Iz njenih oken kipijo bujne fukcije pa pelargonije in bršlinke. Ob sončni legi je pravo zbirališče vseh vrst kaktusov.

Povprašali smo jih po obisku. Povedali so, da jih je ob nedeljah zelo veliko. Sem prihajajo ljudje v glavnem iz Ljubljane. Zamikajo jih dobrote, katere nudijo gozdovi. Borovnice, gobe, cvetlice in še kaj.

Na Črnem vrhu je gostišče z imenom Blagajka. Preko tedna nimajo posebnega obiska. V glavnem so to le domačini, ki prihajajo na šilce ali kozarec brizganca, medtem pa se ob nedeljah obisk poveča.

Vsa pohvala velja kmečkemu turizmu Setnikar. Veliko in trdno gospodarstvo se vidi že od daleč. Gost je vedno dobrodošel. Gospodinja ne skopari s prijaznostjo in pravo domačo, slovensko hrano, katera je pri nas na jedilniku vse poredkeje. Tudi tu je obisk ob nedeljah veliko več. Ponudijo tudi sobe, kjer si lahko v bližini Ljubljane privoščiš čudovite počitnice na svežem zraku in lepimi sprehodi, katerih se v tej okolici ne manjka. Če se odločimo za bivanje pri Setnikarjevih nam bo gospodinja vsak dan pripravila prave domače obroke.

Črnovrški so izdelali tudi izredno lično kartico, na kateri so predstavili zimsko in poletno panoramo, okrasili so jo z edinstvenim cvetom Blagajev volčin, ki je poznan samo v teh krajih.

Vsekakor izredna prilika za nedeljski izlet, kjer se lahko dosega nadihaš svežega zraka.

Črnovrški nimajo svojega Turističnega društva, spadajo pod društvo v Polhovem gradu.

Obiskali smo tudi Pograjce. Vsekakor izredno ličen kraj, ki ima svoje začetke že v letu 1330, ko so polhograjski gospodje, ki se prvič omenjajo kot spanheimski ministerlaj že 1261 zgradili grad. Kasneje so ga odkupili celjski grofje. Grad je porušil potres in zgradili so nov grad na mestu, kjer stoji še danes in ga 1535 dobro utrdili prek Turki. V drugi polovici sedemnajstega stoletja ga je kupil Mark Anton Kunstelj, kateremu je 1684 cesar podelil baronstvo s primkom Polhograjski. Imel je izreden smisel za umetost. Pozidal ga je s štukaturami, na dvorišču pred gradom pa je postavil angleški stolp in sloviti vodnjak s kipi Neptuna in štirih nimf. Kasneje je graščino podedoval Aleksander Tur-

jaški. Med naslednjimi lastniki, ki pa jih ni malo, je nedvomno najbolj znan Ursini Blagay, ki je v okolici prvi našel znamenito cvetlico, katera je tudi dobila ime Blagajev volčin.

To je le kratek pregled lastnikov gradu in njegove zgodovine s tem pa želimo opozoriti na dejstvo, da je to vsekakor izredno dragocena dediščina, katero ne smemo zanemariti, obenem pa je to največja turističnega ponudba Pograjcev in prav tu imajo v rokah vse adute.

Sicer je okolica Polhovga gradca urejena izredno lično in okusno. Podobno kot po ostalih podeželskih krajevnih skupnostih smo tudi tu opazili izreden smisel za gojenje vseh vrst cvetlic, ki okolico premamijo in jo še kako poživijo.

Zaustavili smo se tudi v Pograjškem domu, ki je pred kratkim dobil nova skrbnika, ki se izredno zavzema za turistično popestritev kraja. Komajda dobro sta začela in že je opazna velika razlika. Postavili so nove sanitarije, razširili kuhinjo, v okolici doma pa želita urediti ličen camp, ki bo nedvomno privabljal tudi goste z devizami.

Pripomnimo naj, da je zanimanje za ta kraj v tujini precej veliko in zato zadnjega stavka nismo izvili iz trte. Obenem pa povejmo še to, da nimajo domačini niti ene same sobe, ki bi jo lahko ponudili kot prenočišče, kar pa ni ravno v pohvalo. Potrebna bo večja zavzetost Turističnega društva in pa prava pomoč vseh tistih, ki so za to pristojni.

Pohvala pa velja Turističnemu društvu zato, saj so izdelali nekaj izredno ličnih kartic s čudovitimi panoramami.

MOJCA ČERNE